

SIGMOND ISTVÁN
**Szegfűszeg, csipicsóka
 és a többiek**

Az apróhirdetők egyre szélesedő táborában mind gyakrabban fedezem fel a tanítani akaró egyedeket, akik a felső matematikától a hálóval, csákánnyal vagy szugesztióval lebonyolítható lepkefogásig bármire megtanítanak a tudatlanság lelki posványában szomjúhozó emberiséget. Tanulmányozásom tárgyául kiválasztottam azt az apróhirdetőt, aki a megszállott pedagógus nemes egyszerűségével ajánlotta fel szolgálatait, ekképpen: „Megtanítom tippelni befutóra! Keresse Bónibát az ügetőpálya vaskorlátjánál! Bónibát keresse! Bónibát!”

Annál a bizonyos vaskorlátnál öt-hatszáz ember tolongott. Az első futamot még nem indították el, Bónibát megtalálni viszont lehetetlenségnek látszott. A báméskodók lázasan csillogó szemmel, kisebb csoportokba tömörülve hallgatták a középben állókat. Könnyű volt megállapítani, hogy az embergyűrűk közepén az ügetősport minden idők legképzettebb szaktekintélyei tartják rögtönzött előadásukat. Az egyik tekintélyhez, akinek csak mindössze olyan harminc hallgatója volt, közelebb furakodtam.

– Bocsánat... kérem szépen... bocsánat...

– Bocsánat? Hol van Bocsánat? Futtatják Bocsánatot is? Ki mondta? – szólt egy idős, izgatott férfi.

– Nem tudom – mondtam –, én csak illendőségből...

– Illendőség? Hallják, kérem? Illendőség Közép-Európa legszebb kancája volt, ott voltam az utolsó versenyén, 1938-ban, amikor a Kancadíj óriási meglepetéssel végződött. Képzeljék el, uraim, egy kitűnő származású kanca, akit Nyúlzapuka néven jegyez az ügetősport történelme, néhány hossz előnnyel vezette a mögötte elég tömören haladó mezőnyt, aztán Illendőség balul utat kapott, megrohmozta Nyúlzapukát, a második körben már sok hosszal megszaladt a mezőnytől, már-már úgy nézett ki, hogy legalább húsz méteres lyukat szakít, de aztán durván hibázott, nem akartunk hinni a szemünknek, amikor Pettyes Lajos kihajtotta. Aztán felzokogtam, kérem, mert az istállótól nem messze Illendőség összeesett és kimúlt. A világ legjobb kancája lehetett volna, ha a szívszélhúdás nem teperi le.

– Kérem szépen, én csak Bónibát keresem, nem tetszik tudni...? – kérdeztem udvariasan.

– Bónibát? Maga Bónibát keresi, amikor én a világ legjobb kancájáról mesélek?... De azért jól mondta. Csak Bónibát. Csak... De miért keresi? Engem hallgat, s Bónibát keresi? Ilyet még nem láttam. Tippet akar?

– Dehogyan. Tetszik tudni, családi ügy.

– Hazudjon mást, fiatalember. Bónibát itt született a vaskorlátnál, s itt is fog kimúlni. Nincs annak családja.

– Most is itt van?

– Itt, persze, hol lenne máshol? Egy kicsi, jelentéktelen pasas. Ha megkezdődik az első futam, felismerheti. Aki a legjobban üvölt, az Bónibát.

Megvártam, amíg az óriási hangzavarban elindították az első futamot, s a hang után menve, valóban felfedeztem Bónibát. A vaskorlátba kapaszkodva üvöltött be a pályára vékony, sipító hangon.

– Tróger! Bitang! Szétverem a pofádat!... Temetőbogár, te! Korbácsot neki!... Ugratja, látják, ugratja! Le van fizetve!... Kiveszem a beledet, te! Kiveszem!

– Kérem szépen... halló, Bónibát?... Kérem szépen...

– Hé, nem mászna le a kezemről? Tönkre nyomorítja az ujjaimat. Passzírozza, kérem, a saját végtagjait, ez a korlát nem arra való, hogy egymás kezét fogdossuk, nem tudott róla?

– Elnézést kérek, én igazán nem akartam... tetszik tudni... – dadogtam.

– Maga még zöldfülű, amint látom, nem tudhatja, milyen drámák játszódtak le ennél a korlátnál!... Na, hallgasson ide! Ezelőtt hetvenhárom évvel az egyik haverom rettenetes erővel markolászta a korlátot, az első kört már lefutották, Buddha jó harminc méterre járt a mezőny előtt, a második körben Mozárt gyors egyenessel felzárkózott, majd elhúzott mellette, és a cél egyenesben már biztos nyerőnek látszott. Ez volt a nagy pillanat, uram, a haverom befutót játszott, az egész vagyontát feltette Mozártra, ujjai úgy csavarodtak a korlátra, hogy a vasról lepattogzott a rozsdá, még vagy ötven méter lehetett, uram, amikor a föld alól, érti, a föld alól valahogyan szabad utat kapott Beethoven, a zsákutcában ügető dán importkanca, megrohmozta Mozártot, és egy egész lóhosszal győzött... Utolsó előtti futam volt ez, uram, az első kör kanyarjában lehettek az ügetők, amikor jött a hír, hogy kitört a háború, de ezt sem a hajtók, sem senki nem tudta, én magam is csak fél füllel figyeltem oda, tíz százalékot kaptam volna a nyereségből, nem érdekelt más semmi. A haveromat ájultan vettük le a vaskorlátról, később vettem észre, hogy az egyik ujjá odaragadt a vasra, s ott fitye-

gett, mint főtt nudli a fazék oldalán, sokan mondták, hogy kitaláltam ezt az egész mesét, pedig én láttam, amikor eltemettük, hogy a jobb kezén csak négy ujj maradt, uram, ugye, elhiszi?

– Hogyne... hogyne hinném, de... tulajdonképpen én az apróhirdetésre jöttem...

– Ember, miért nem mondta?... Óriási szerencséje van, maga az első! Na, ragozni tud?

– Hát, rettentően sajnálom, de... úgyszólván... nem tudom követni a gondolatmenetét...

– Maga ne fáradozzék ezen. Maga csak kövesse a ragozás menetét kijelentő mód jelen időben: én ügetek, te ügetsz, ő üget, mi ügetünk, ti ügettek, ők ügetnek, érti, uram? Minél többször kell leदारálni, ez a lényeg! Nekem már olyan gyakorlatom van, hogy holtbiztosan megnyerném a Közép-Európa legjobb ragozója kupáért kiírt versenyeket. De milyen az élet, uram? Senkinek sem jut eszébe, hogy megszervezzem egy ilyen versenyt. Na, adjon ide egy ötvenest, a második futamban játszani fog... Na, adjá már!

Egy kicsit soknak találtam az ötvenest, de azért odaadtam. Bónibá elbicegett vele, s néhány perc múlva a szelvényeket a kezében lobogtatva sántikált vissza.

– Az istállóban voltam, Rekeszizom óriási formában van, egy vagyont fogunk nyerni vele, uram!

– Melyik Rekeszizom? Melyik az? – kérdeztem.

– Az a fehér, folttal a nyakán. Ruca Géza hajtja, vele beszéltem... Na, na! Na, na, na! Gyorsan, gyorsan, térdeljen le! Nem hallja? – parancsolta.

És elindították a futamot.

– Pofát be!... Megindultak! Bitang!... Térdre, ember! Térdre! Tróger! Térdeljen már le! Nem hallja? – Hol a zsokéra ordított, hol réam.

– Igenis... igenis – hebegtem-habogtam.

– Ragozzon már! Ragozzon gyorsan!

– Én ügetek, te ügetsz, ő üget, mi ügetünk, ti ügettek, ők ügetnek – ismételttem egyfolytában.

– Mi van?... Jézusom, mi van?... Rekeszizom, hát ez mi? Hát ez mi? Te, te suszter, te!... Sintér az anyád, Ruca! Kiveszem a beledet! Leállt, látja, leállt! Ragozzon, az anyja istenit magának, s ne nézzen oda! Imára a kezét! Imára, s nézzen az égre, maga barom!... Na még, na még, na még!... Vége! Elúszott, uram!

– Én ügetek, te ügetsz, ő üget... – már nem tudtam abbahagyni.

– Elég volt, uram! Maga úgy ragoz, mint nagyapám, aki süketnéma volt és nyelvtanban antizseni, de azt legalább megtette, hogy a vakbelét itt vétette ki a vaskorlát mellett!

– Borzasztóan sajnálom... – szabadkoztam.

– Na, hallgasson ide! A harmadik futamra biztos tippem van, hajoljon közelebb. Csapicsóka és Pucér Lenke között fog eldőlni a küzdelem. Ötvenest! Aztán imára! Na, mi lesz?

– Hát... tulajdonképpen... csak harminc van – mondtam.

– Nem baj. Az is jó. Adja ide! Adja már ide! – sürgött Bónibá. Odaadtam, mit tehettem volna?! Bónibá ment, jött, a szelvényeket a zsebébe gyűrte. Aztán izgatottan megmarkolta a vaskorlátot. – Uram, becsület-úristenemre nyerni fogunk, úgy éljen az anyám és három apró gyermekem, egy vagyonnal fog elmenni innen. Nem hiszi? Pucér Lenkére tettem, maga ne nézzen oda, álljon háttal, s ordítsa, hogy Mozárt, gyere Mozárt, segíts Mozárt! Érti?

– Miért? Mozárt is fut? – kérdeztem.

– Mozárt a mennyben van, uram, Pucér Lenke dédapja volt... Kezdődik! Kezdődik!... Gyorsan, kiáltssa már!

– Mozárt! Gyere, Mozárt! Segíts, Mozárt! – ordítottam.

– Na, nézzen oda, mit csinál!... Bitang! Eltaposlak, mint egy férget!

– Gyere, Mozárt! Segíts, Mozárt!

– Kancsi volt az anyád is!... Felgyújtom az istállót!... Na! Na!... Te, Isten heréltje! Előre! Előre!

– Mozárt! Gyere, Mozárt! Segíts, Mozárt!

– Pucér Lenke!... Pucér Lenke!... Pucér Lenke! – ordította ujjongva.

Aztán hirtelen csend lett, vagyis az előbbi hangorkánhoz képest csendnek éreztem a megszokott hangzavart. A győztes Pucér Lenke nevét kiáltotta mindenki. A lábamba beállt a remegés, a nyereség tudata elgyengített. Megfordultam, hogy a drága, kedves Bónibát magamhoz öleljem, de... Bónibá nem volt sehoh. Sem a korlátnál, sem hátrább. Lement a negyedik futam, az ötödik, s még mindig Bónibát kerestem. Kószálás közben felfedeztem azt a „tekintélyt”, aki idejövetelemkor útbaigazított. Félrelökdöstem a körülötte állókat.

– Csak nem nyert, uram?

– Nyertem! Pucér Lenkével. Ez aztán a ló, mi?!... Mondja, nem látta Bónibát?

– Kicsodát? – kérdezte bizonytalanul.

– Bónibát – ismételttem meg.

– Ki az? Sosem hallottam ezt a nevet. De... ha tippet akar, hallgasson ide! A hatodik futamban indítják Szegfűszeget, becsületszavamat adom magának, úgy éljen az anyám, uram, hogy...